

การใช้เทคโนโลยีตอบสนองการเปลี่ยนแปลง

ปีทมา ณะกมลประดิษฐ์
นักวิชาการศุลกากรปฏิบัติการ
กรมศุลกากร

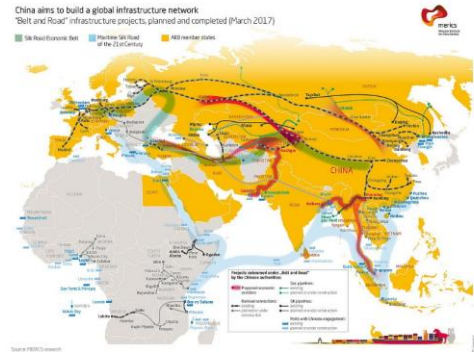
การพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดด ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศสามารถทำได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น การแข่งขันที่ทวีความรุนแรง อีกทั้งตลาดการค้าที่ใหญ่มากขึ้นจากการค้าระดับประเทศเป็นการค้าระดับโลก ประเทศที่มีเงินทุนจำนวนน้อยกว่าจึงต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองทางการค้าระหว่างประเทศ การจัดตั้งกลุ่มทางการค้านี้ได้นำมาซึ่งสิทธิประโยชน์หลาย ๆ ด้านระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน หรือสิทธิประโยชน์ระหว่างกลุ่มการค้ากับประเทศอื่นหรือกลุ่มการค้าอื่น หนึ่งในสิทธิประโยชน์ทางการค้าที่มีความสำคัญ คือการลดกำแพงภาษีให้เหลือน้อยที่สุด จนกระทั่งไม่มีภาษีเลย หรือที่เรียกกันว่า เขตการค้าเสรี การรวมกลุ่มทางการค้าลักษณะนี้มีแนวโน้มที่จะขยายออกไปมากยิ่งขึ้น ทั้งในแง่จำนวนกลุ่มที่มีมากขึ้น และจำนวนสมาชิกภายในกลุ่มที่เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

ประเทศไทยได้มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางการค้าหลายกลุ่ม แต่ที่มีความสำคัญค่อนข้างมากคือการเข้าร่วมสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations หรือ ASEAN) ซึ่งมีประเทศสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ไทย บรูไน พม่า ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ลาว เวียดนาม สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย ASEAN ได้ให้ความสำคัญกับความร่วมมือในภูมิภาค อันประกอบด้วย "หลักสามประการ" ของความมั่นคง สังคม วัฒนธรรมและการรวมตัวทางเศรษฐกิจ โดยมุ่งหมายให้เป็นเขตการค้าเสรี เขตการลงทุนร่วม การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ และความร่วมมืออื่น ๆ ระหว่างประเทศสมาชิกภายในกลุ่มด้วยกัน ต่อมา ASEAN ยังได้มีการเจรจาเปิดการค้าเสรีกับประเทศภายนอกหลายประเทศ ทั้งจีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย แม้เดิมที่การรวมกลุ่มกันของ ASEAN มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจของสหรัฐอเมริกา

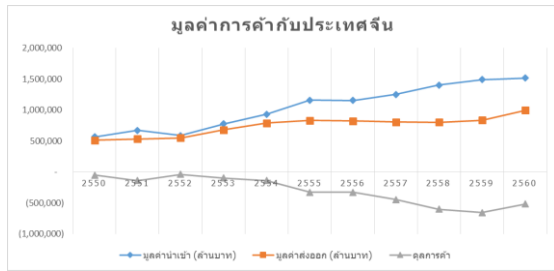
แต่ในปัจจุบันสถานการณ์ทางเศรษฐกิจโลก ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากวิกฤตสินเชื่อบีบพอร์ม (Subprime Mortgage Crisis หรือ Hamburger Crisis) ในประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้สหรัฐอเมริกา มีบทบาทลดลงไป ในขณะที่เดียวกัน ประเทศมหาอำนาจอย่างจีนได้เข้ามา มีบทบาทมากยิ่งขึ้นต่อเศรษฐกิจทั่วโลก ประเทศจีนมีความพร้อมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน เงินทุน และได้มีการขยายการลงทุนไปยังหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก

รัฐบาลจีนได้มีการนำทฤษฎีเส้นทางการค้าที่ชื่อว่า “เส้นทางสายไหม” หรือ “Silk Road” ที่ประสบความสำเร็จในอดีต มาปรับปรุงใหม่ เพื่อขยายอิทธิพลทางการค้า และวัฒนธรรมของตนให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีชื่อเรียกใหม่ว่า “One Belt and One Road” หรือเส้นทางสายไหมในศตวรรษที่ 21 นั่นเอง โครงการนี้จะเป็นโครงการระดับโลก เงินลงทุนมหาศาล ครอบคลุมไปหลาย ๆ ประเทศเกินครึ่งโลก โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดการพัฒนา “โครงข่ายการเชื่อมต่อระดับประเทศขนาดใหญ่ แบ่งเป็น 2 เส้นทางคือ เส้นทางบกมีชื่อเป็นทางการว่า “แถบเศรษฐกิจเส้นทางสายไหม” (Silk Road Economic Belt: SREB) ส่วนเส้นทางมหาสมุทร เรียกว่า “เส้นทางสายไหมทางทะเล” (Maritime Silk Road) ซึ่งเป็น การลงทุนที่มีผลตั้งแต่การขนส่งสินค้า

การท่องเที่ยว การศึกษา และวัฒนธรรม เครือข่ายโครงสร้างคมนาคม เส้นทางสายไหมศตวรรษ 21 ที่มาภาพ : merics.org

จากภาพเห็นได้ว่าเส้นทางสายไหม เชื่อมโยงไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยด้วยเช่นกัน แม้เส้นทางการขนส่งที่ผ่านประเทศไทยเพื่อไปยังประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์นั้นจะยังไม่ได้สร้างในปัจจุบัน แต่หลายเส้นทางได้เริ่มดำเนินโครงการแล้ว รวมถึงเส้นทางที่ผ่านประเทศเพื่อนบ้านของไทย ประเด็นที่น่าคิดต่อไปก็คือ หากเส้นทางเหล่านี้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วจะเป็นอย่างไร การขนส่งสินค้า และการเดินทางและการขนส่งระหว่างประเทศคาดว่าจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการขนส่งสินค้าและการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน

ข้อมูลสถิติจาก www.ditp.go.th

จากสถิติการนำเข้า - ส่งออกสินค้าระหว่างประเทศ เห็นได้ว่ามูลค่าการนำเข้าสินค้าจากประเทศจีนและการส่งออกสินค้าจากประเทศไทยไปยังประเทศจีนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ประเทศไทยขาดดุลการค้าเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นหากเส้นทางสายไหมก่อสร้างเสร็จแล้วมูลค่าดุลการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศจีนอาจมีการขาดดุลการค้าเพิ่มมากขึ้น อีกประเด็นหนึ่งที่ต้องระมัดระวัง คือ การขนส่งสินค้าจากจีนโดยผ่านประเทศไทยไปยังประเทศอื่น ๆ นั้นเราจะควบคุมอย่างไรไม่ให้สินค้าเหล่านี้ลักลอบเข้าสู่ประเทศไทย พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ได้กล่าวถึงการขนส่งสินค้าผ่านแดน ไว้ว่า

“การผ่านแดน หมายความว่า การขนส่งของผ่านราชอาณาจักรทางด้านศุลกากรแห่งหนึ่งที่ขนส่งของเข้ามาไปยังด้านศุลกากรอีกแห่งหนึ่งที่ขนส่งของออกไป ภายใต้การควบคุมของศุลกากร

โดยมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของการขนส่งอยู่นอกราชอาณาจักร ไม่ว่าการขนส่งนั้นจะมีการขนถ่ายของเพื่อเปลี่ยนยานพาหนะ การเก็บรักษาของ การเปลี่ยนภาชนะบรรจุของเพื่อประโยชน์ในการขนส่งหรือการเปลี่ยนรูปแบบของการขนส่งของด้วยหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ จะต้องไม่มีการใช้ประโยชน์ใด ๆ ซึ่งของนั้นหรือมีพฤติกรรมใด ๆ เพื่อประโยชน์ทางการค้าเกี่ยวกับของดังกล่าวในราชอาณาจักร”

“มาตรา 102 ผู้ใดนำของเข้ามาเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำออกนอกราชอาณาจักรให้ยื่นใบขนสินค้าตามแบบและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดของตามวรรคหนึ่งไม่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบที่จะต้องเสียอากร หากได้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่งและได้นำของออกไปนอกราชอาณาจักรภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร

การผ่านแดนที่มีการข้ามแดนทางบกให้กระทำต่อเมื่อมีความตกลงระหว่างประเทศ”

การขนส่งสินค้าผ่านแดนนั้นประเทศไทยไม่สามารถจัดเก็บอากรได้ และจะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีความตกลงระหว่างประเทศเท่านั้น แม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยและประเทศจีนจะยังไม่มี ความตกลงระหว่างกันในเรื่องนี้ แต่

เราควรวางวิธีการในการควบคุมสินค้าไม่ให้มีการลักลอบนำเข้ามาใช้ประโยชน์ภายในประเทศไทย จากการศึกษาดูงานที่สาธารณรัฐสิงคโปร์พบว่ามีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการทำงานหลาย ๆ อย่างด้วยกัน และมีกฎระเบียบที่ค่อนข้างเข้มงวดในหลายเรื่อง ๆ สำหรับการควบคุมสินค้าผ่านแดนของประเทศไทยอาจเลือกอำนาจความสะดวกในลักษณะ เฉพาะบางวิธีการขนส่งที่จะสามารถทำการควบคุมได้ง่าย อย่างเช่น การขนผ่านแดนโดยใช้ระบบราง เนื่องจากการขนส่งทางรถไฟมีต้นทุนที่ต่ำกว่าการขนส่งทางถนน สามารถควบคุมเส้นทางการขนส่งได้ง่าย ป้องกันการลักลอบออกนอกเส้นทาง ในด้านสิ่งแวดล้อมยังก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศน้อยกว่า ไม่เพิ่มความแออัดบนท้องถนนให้แน่นไปกว่าเดิม และไม่ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องอุบัติเหตุบนท้องถนนอีกด้วย ส่วนการควบคุมสินค้าสามารถนำเทคโนโลยีที่มีมาช่วยในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น การนำระบบตรวจสอบตู้สินค้าคอนเทนเนอร์บนขบวนรถไฟด้วยเครื่อง X-ray ณ ด่านศุลกากรขาเข้า และด่านศุลกากรขาออก โดยทำการส่งข้อมูลเข้ามาในระบบ เพื่อให้มั่นใจว่าสินค้าที่ส่งผ่านประเทศไทยนั้นเป็นสินค้านิติการเดียวกันกับที่นำเข้ามา นำระบบติดตามสินค้าติดไว้ที่ตู้สินค้าเพื่อให้

ทราบตำแหน่งของสินค้าว่าอยู่ที่ใดในระหว่าง การขนส่งอีกด้วย

การเคลื่อนย้ายของสินค้าและผู้เดินทางมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกวัน การปฏิบัติงานด้วยวิธีการแบบเดิมอาจไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการที่คาดหวังจะได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็วมากยิ่งขึ้น การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถช่วยให้การดำเนินการต่าง ๆ ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพในเวลาทีลดลง เป็นการช่วยเสริมความสามารถทางการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการ และควรมีการวางแผนเตรียมการล่วงหน้าเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต